

Ermənistan silahlı qüvvələrinin azərbaycanlıları əsir götürərək işgəncə vermələrini əks etdirən videokadrlar məhkəmədə nümayiş etdirilib

Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzü nəticəsində sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, müharibə cinayətləri, o cümlədən təcavüzkar müharibənin hazırlanması və aparılması, soyqırımı, müharibə qanunlarını və qaydalarını pozma, habelə terrorçuluq, terrorçuluğu maliyyələşdirmə, hakimiyyəti zorla ələ keçirmə, onu zorla saxlama və digər çoxsaylı cinayətlər törətməkdə təqsirləndirilən Ermənistan Respublikasının vətəndaşları Arayik Harutyunyan, Arkadi Qukasyan, Bako Sahakyan, Davit İşxanyan, David Babayan, Levon Mnatsakanyan və digərlərinin barəsində olan cinayət işləri üzrə açıq məhkəmə prosesinin baxış iclası iyulun 14-də davam etdirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Bakı Hərbi Məhkəməsində hakimlər Zeynal Ağayevin sədrliyi ilə, Camal Ramazanovdan və Anar Rzayevdən ibarət tərkibdə (ehtiyat hakim Günel Səmədova) keçirilən məhkəmə iclasında təqsirləndirilən şəxslərin hər biri bildikləri dildə tərcüməçi, həmçinin müdafiələri üçün vəkillərlə təmin olunub.

İclasda təqsirləndirilən şəxslər, onların müdafiəçiləri, zərərçəkmiş şəxslərin bir qismi, onların hüquqi varisləri və nümayəndələri, həmçinin dövlət ittihamını müdafiə edən prokurorlar iştirak ediblər.

Hakim Zeynal Ağayev prosesdə ilk dəfə iştirak edən zərərçəkmiş şəxslərə məhkəmə heyətini, dövlət ittihamını müdafiə edən prokurorları, tərcüməçiləri və s. təqdim edib, habelə onların qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hüquqlarını və vəzifələrini izah edib.

Zərərçəkmiş şəxs - Xocalı sakini Fərman Məmmədov ifadəsində 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə törədilmiş soyqırımdan bir gün sonra - fevralın 27-də girov götürüldüyünü bildirib. Həmin vaxt 10 yaşı olan zərərçəkmiş girov götürülən zaman bir nəfərin güllələnməsinin şahidi olduğunu söyləyib. F.Məmmədov dövlət ittihamçısı Vüsal Abdullayevin suallarına cavabında bildirib ki, onlar 10 gün girovluqda saxlanılıb. Həmin müddətdə özü də daxil olmaqla, bütün azərbaycanlı girovlar döyülüb, işgəncələrə məruz qalıblar.

Zərərçəkmiş Məhərrəm Nəcəfov ifadəsində Xocalı soyqırımı zamanı Ermənistan silahlı qüvvələrinin şəhərə bir neçə istiqamətdə hücumu keçdiyini deyib. O və digər sakinlər girov götürülüb. "Məndən başqa, ailəmizin daha 5 üzvü girov götürülmüşdü: atam Əli Nəcəfov, anam Zibə Nəcəfova, bacım Adilə Nəcəfova, qardaşlarım Etibar və Vüqar. Qardaşım 43 gün girovluqda qaldı", - deyə o vurğulayıb.

Deyib ki, girov götürülən kimi ermənilər avtomat silahının qundağı ilə başından vuraraq onu yerə yıxıblar. Təxminən 30-40 nəfər digər azərbaycanlı ilə birlikdə onları döyə-döyə Xocavənd şəhərinə gətiriblər. Xankəndidə 21 gün ac-susuz saxlanılıb. Martin 18-də Azərbaycan tərəfinə təhvil verilib.

Rasim Həsənov ifadəsində 1993-cü il sentyabrın 23-də Ağburun istiqamətində əsir götürüldüyünü söyləyib. O, Xocavənd rayon təcridxanasında, Şuşa həbsxanasında, Xankəndi müvəqqəti saxlama təcridxanasında və Xankəndi Şəhər Uşaq Xəstəxanasında saxlanılıb.

Baş Prokurorluğun Dövlət ittihamının müdafiəsi üzrə idarəsinin şöbə rəisi Nəsir Bayramovun sualına cavabında deyib ki, əsirlikdə ona işgəncələr verilib, qızıl dişləri kəlbətinlə çıxarılıb və digər formada əzablara məruz qalıb. 1995-ci il dekabrın 11-də Azərbaycana təhvil verilib.

Süleyman Hüseynov ifadəsində yaşadığı Ağdam rayonunun Qiyaslı kəndinin 1993-cü il iyulun 23-də Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən tank və avtomat silahlarla atəşə tutulduğunu deyib. Avtomat silahının qundağı və təpiklə onu, eləcə də digər sakinləri vəhşicəsinə döyüblər. Ermənilər onu, kənd sakinlərindən Qalibi, həyat yoldaşı Gülsəbani, İsanı, Rüksarəni, Cəbrayılı və daha 10-15 nəfəri döyə-döyə "VAZ" avtomobilinə mindiriblər. Onlar həmin vaxt işğal altında olan Ağdam rayonunun Cinli kəndində bir tövləyə salınıblar. Orada onları 3-4 gün saxlayıb, yemək və su vermədən dəhşətli işgəncələrə məruz qoyublar. Oğlanlarına və anasına onun gözləri qarşısında işgəncələr verilib. Girovluqda olarkən Xocalıda və Ağdam şəhərində də saxlanılıblar.

Baş prokurorun xüsusi tapşırıqlar üzrə köməkçisi Tuqay Rəhimlinin sualına cavabında deyib ki, girovluqda olarkən sol çiyinə avtomat silahının qundağı ilə endirilən möhkəm zərbələr nəticəsində xəsarət alıb.

Digər zərərçəkmiş - S.Hüseynovun oğlu Cəmaləddin Hüseynov ifadəsində girov götürülərkən başının arxasından avtomat qundağı ilə aldığı zərbədən huşunu itirdiyini deyib. Həmin vaxt onun 12 yaşı olub. O, Əsgəranda, Xankəndidə və Şuşa həbsxanasında saxlanılıb. Girovluq zamanı ona və digər girovlara işgəncə verilib. Şuşa həbsxanasında əsir və girovlara işgəncə verənlərdən "Alyoşa" və "Mak" kimi çağırılan ermənilərin adlarını xatırlayıb.

Gülcamal Hacıyeva ifadəsində Ermənistan silahlı qüvvələrinin Kəlbəcəri işğal edən zaman yaşadıkları Günəşli kəndindən yük maşını ilə çıxdıklarını bildirib. Maşında 24 nəfər olub. "Tunel" in çıxışında yük maşını atəşə tutulub. Avtomobildəki azərbaycanlı mülki şəxslərin əksəriyyəti yaranalıb. G.Hacıyeva həmin vaxt hamilə imiş. O, övladını girovluqda dünyaya gətirib. Baxımsızlıq və şəraitisizlikdən xəstələnən və inkişafdan qalan övladı girovluqdan xilas olunduqdan sonra vəfat edib. Həmin vaxt digər qohumları ilə yanaşı, iki qardaşı da girov götürülüb. Qardaşlarından biri Şuşa həbsxanasında döyülməsi nəticəsində görmə qabiliyyətini itirib.

O, Baş prokurorun böyük köməkçisi Vüsal Əliyevin sualına cavabında deyib ki, Xankəndidə uşaq xəstəxanasında, daha sonra isə uşaq bağçasında saxlanılıb. Həmin vaxt əsirlikdə və girovluqda ölən azərbaycanlıların meyitlərini gördüyünü, meyitlərin maşınla aparılmasına şahid olduğunu söyləyib. Bildi-

rib ki, girovluqda saxlanılarkən ona və digər əsir və girovlara işgəncə verilib. İşgəncə verənlərdən Gena Vaskanyanın adını xatırlayır. İlyarımdan sonra Azərbaycana təhvil verilib.

Namiq Qarayev ifadəsində 1993-cü ilin sentyabr ayında Azərbaycanın suveren ərazilərinin müdafiəsi uğrunda gedən döyüşlər zamanı əsir götürüldüyünü bildirib. O, əsirlikdə olduğu müddətdə işgəncələrə məruz qaldığını deyib. Əvvəlcə Şuşa həbsxanasında saxlanılıb, sonra Xocavənd rayonunun Ağbulaq kəndinə aparılıb və orada ona işgəncələr verilməkdə davam edib. O və digər əsirlər, həmçinin ferma tikməyə məcbur edilib. Onlar bir neçə ay orada saxlanılıb və fiziki işgəncələrə, ləyaqətlərini alqaldan rəftara məruz qalıblar. Xankəndi Şəhər Xəstəxanasında bir aya yaxın müalicə edildikdən sonra 1995-ci il avqustun 23-də o və Hidayət adlı azərbaycanlı Azərbaycan tərəfinə təhvil verilib.

Zərərçəkmiş Valeh Hüseynov qohumları ilə Xocalıda yaşadığını, soyqırımı zamanı güllə yarası alaraq girov götürüldüyünü deyib. Hadisə barədə danışan Valeh Hüseynov bildirib ki, həyat yoldaşı Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən güllələnərək qətlə yetirilib. O, həyat yoldaşının meyitini qoyub gətirməyib. Nəticədə yaranalıb və girov götürülüb.

Həmçinin soyqırımı zamanı mülki şəxslərin qarşısının hərbi texnika ilə kəsilməsinin, onların atəşə tutulmasının, öldürülməsinin şahidi olduğunu diqqətə çatdırıb. O, dövlət ittihamçısı Təranə Məmmədovanın suallarına cavabında deyib ki, Əsgəranda girovluqda olarkən ona və digər girovlara işgəncə verilib. Gitarə ifaçısı olduğuun biləndən sonra kəlbətinlə onun dirnaqları çıxarılıb, barmaqları sıdırılıb, əli sobaya salınıb. Ona və digər girovlara işgəncə verənlərdən Manvel, Qarık, Slavik və digərlərinin adlarını xatırlayır. İyirmi yeddi gündən sonra Azərbaycana təhvil verilib.

Mahir Qarayev isə ifadəsində Horovlu kəndində 6 nəfərlə birlikdə əsir götürüldüyünü bildirib. Əsirlikdə ona müxtəlif işgəncələr verilib, qeyri-insani rəftara məruz qalıb.

Xəlil Hədiyev 1994-cü il aprelin 18-də girov götürüldüyünü söyləyib. Xankəndiyə aparılaraq işgəncələrə məruz qalıb. 1994-cü ilin sentyabr ayında 6 nəfər azərbaycanlı ilə birlikdə girovluqdan qaçıb.

Elxan Ələkbərov ifadəsində 1992-ci il fevralın 12-də Kəlbəcərdə əsir götürüldüyünü qeyd edib. Əsirlikdə olduğu 1 il 10 ay müddətində onunla çox pis davranılıb, işgəncələrə məruz qoyulub. İşgəncə vermiş ermənilərdən Slaviki və Karenii xatırlayır.

Etibar Abışov ifadəsində yaşadığı Ağdam rayonunun Tərnöyüt kəndində girov götürüldüyünü bildirib. Əsgəranda və Şuşada saxlanılıb, işgəncələrə məruz qalıb. Bir ay 4 gün sonra azad edilib. O, dövlət ittihamçısı Fuad Musayevin sualına cavabında girovluq müddətində məcburi əməyə cəlb olunduğunu da bildirib.

Nahid Həmidov ifadəsində vurğulayıb ki, 2020-ci ildə 44 günlük Vətən müharibəsində iştirak edib, mayın 10-da Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən Nurlan adlı hərbiçi ilə birlikdə əsir götürülüb. 34 gün əsirlikdə saxlanılıb. Əsirlik müddətində onlara müxtəlif işgəncələr verilib. Hazırda ikinci qrup əlidir. "Ayaqyoluna gündə bir dəfə gedirdim. Çünki döyə-döyə aparırdılar. Əsirlikdə olduğum müddətdə iki və ya üç dəfə hamama aparıldım. Həmin vaxt da suya elektrik cərəyanı verirdilər", - deyə o bildirib.

Məhkəmədə, həmçinin Nahid Həmidov və Nurlan Əlizadə əsir götürülərkən verilən işgəncələrlə bağlı ermənilərin özlərinin çəkdikləri videokadrlar nümayiş etdirilib.

Ardınca zərərçəkmiş şəxs Nurlan Əlizadə ifadə verib. O, özündən əvvəl ifadə vermiş N.Həmidovun dediklərini təsdiqləyib. Bildirib ki, onları əsir götürən ermənilərin sayı təxminən 10 nəfər olub. "Verilən işgəncələr nəticəsində başımdan xəsarətlər alırdım, burnum sıdırılıb, ayağımda xəsarətlər var. Vətən müharibəsində yaranmamışdım, amma əsirlikdə xəsarətlər aldım. İşgəncələr, verilən əzablar nəticəsində orada olan müddətdə övladımın adını da yadımdan çıxartmışdım", - deyə o əlavə edib.

Tərlan Pənahov ifadəsində Daşkəsən rayonunda hərbi xidmətdə olarkən 1995-ci ildə əsir götürüldüyünü deyib. 10 gün sonra Azərbaycana təhvil verilib. Əsirlikdə işgəncələr və döyülmə nəticəsində aldığı xəsarətlərə görə hospitalda müalicə olunub.

Aydın Gülmalyev ifadəsində qeyd edib ki, 2021-ci il yanvarın 29-da Laçında hərbi xidmət keçərkən hərbiçi yoldaşı Cavidan Qasimovla birlikdə dumanda yolu azıb, nəticədə Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən əsir götürülüb.

Onlar İrəvan şəhərinə aparılıb. Əsirlikdə olarkən o və hərbiçi yoldaşı təhqir edilib, döyülüb, işgəncələrə məruz qalıb. Yanvarın 31-də Azərbaycan tərəfinə təhvil verilib.

İsmət Əzizov ifadəsində Kəlbəcər rayonunun Başlıbel kəndinin sakinlərinin kənddən 3 kilometr aralıda kahalara sığındığını, 1993-cü il aprelin 18-də Ermənistan silahlı qüvvələri hərbiçilərinin kahalarda

olan mülki şəxslərin 12 nəfərini öldürdüyünü, 14 nəfərini isə girov götürdüyünü qeyd edib.

Məzahir Abbasquliyev Başlıbel kəndində baş verənlərlə bağlı İ.Əzizovun dediklərini təsdiqləyib, əlavə edib ki, hadisə zamanı boğazından yaranalıb.

Nazim Bayramov ifadəsində 1991-ci il dekabrın 26-da yaşadığı Əmirallar kəndi istiqamətində girov götürüldüyünü bildirib. Girov saxlanıldığı 12 gün müddətində vəhşicəsinə döyülüb, ona və digər azərbaycanlı girov və əsirlərə işgəncələr verilib.

Vidadi Hüseynov və Məhərrəm Nuriyev ifadələrində 1991-ci il avqustun 29-da yaşadığı Füzuli rayonunun Aşağı Veysəlli kəndində digər həmyerliləri ilə birlikdə düşmənin 11-12 silahlısı tərəfindən girov götürüldüyünü deyiblər. Döyüblər, işgəncələrə məruz qalıblar. Sentyabrın 5-də Azərbaycan tərəfinə təhvil veriliblər.

Vaqif Məmmədov və İntiqam Teymurov onların dediklərini və ibtidai istintaqa verdiyi ifadəni təsdiqləyiblər.

Gülənarə Soltanova ifadəsində 1993-cü il oktyabrın 30-da düşmənin tərəfindən girov götürüldüyünü, işgəncələrə məruz qaldığını, 5 ay 8 gün sonra Azərbaycanla təhvil verildiyini diqqətə çatdırıb.

İfada verən digər zərərçəkmiş şəxslər Eldar Babayev, Natiq Abbasov, Elbrus Əhmədov, Rövşən Nuriyev, Ədalət Nəsimov, Nizami Rzayev, İbrahim Quliyev və Ziyəddin Quliyev müxtəlif vaxtlarda Ermənistan silahlı qüvvələrinin hərbiçiləri tərəfindən girov götürüldüklərini, müxtəlif işgəncələrə məruz qaldıklarını deyiblər. Onlardan Z.Quliyev uzun müddət İrəvanda saxlanılıb. O, girovluqda 1 il 7 ay saxlanıldıqdan sonra Azərbaycana təhvil verilib.

Emin Yaqubov ifadəsində 1990-cı il martın 7-də rus hərbiçilərin müşayiəti ilə Qafan şəhərinə rabitə xəttini düzəltmək üçün gedərkən girov götürüldüyünü bildirib. O, orada döyülüb, daha sonra milis idarəsinə aparılıb və orada yenidən döyülüb. "Keçmiş sovet hərbiçilərinə deyirdilər ki, türkləri buraya niyə gətirmisiniz?", - deyə E.Yaqubov ifadəsində bildirib. O, şəhəri gün azad edilib.

Zərərçəkənlər, həmçinin təqsirləndirilən şəxslərin, onların müdafiəçilərinin və özlərinin nümayəndələrinin suallarını da cavablandırılıb.

Məhkəmə prosesi iyulun 17-də davam etdiriləcək.

Qeyd edək ki, Ermənistan dövlətinin, onun dövlət qurumlarının vəzifəli şəxslərinin, hərbi qüvvələrinin və qanunsuz silahlı birləşmələrin bilavasitə rəhbərliyi və iştirakı, sifahi-yazılı qaydada verdiyi tapşırıq, göstəriş və təlimatları, maddi, texniki, şəxsi heyətlə verdiyi dəstəyi, mərkəzi qaydada idarəçiliyi əsasında, eləcə də ciddi nəzarəti altında Azərbaycan ərazisində daxili və beynəlxalq hüquq normalarına zidd şəkildə, Azərbaycana hərbi təcavüz etmək məqsədilə yaradılmış, həmçinin Köçəryan Robert Sedraki, Sarkisyan Serj Azati, Manukyan Vazgen Mikaeli, Sarkisyan Vazgen Zaveni, Babayan Samvel Andraniki, Balasanyan Vitali Mikaeli, Balayan Zori Hayki, Ohanyan Seyran Muşeqi, Qaramyan Arşavir Surenoviç, Melkonyan Monte Çarlz və digərlərinin rəhbərliyi, bilavasitə və dolayı iştirakları ilə Ermənistan dövləti, o cümlədən sözügedən cinayətkar birlik tərəfindən aparılan təcavüzkar müharibənin gedişində törədilmiş çoxsaylı cinayət faktlarına dair cinayət işi üzrə 15 təqsirləndirilən şəxs ittiham edilir.

Həmin şəxslər, yəni Harutyunyan Arayik Vladimiri, Qukasyan Arkadi Arşaviri, Sahakyan Bako Sahaki, İşxanyan Davit Rubeni, Manukyan David Azatini, Babayan David Klimi, Mnatsakanyan Levon Henrikoğlu, Beqlaryan Vasili İvani, Qazaryan Erik Roberti, Allahverdiyana Davit Nelsoni, Stepanyan Qurban Homeri, Balayan Levon Romiki, Babayan Madat Arakeloviç, Martirosyan Qarık Qriqori, Paşayan Melikset Vladimiri Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 100 (təcavüzkar müharibəni planlaşdırma, hazırlama, başlama və aparma), 102 (beynəlxalq müdafiədən istifadə edən şəxslərə və ya təşkilatlara hücum etmə), 103 (soyqırımı), 105 (əhalini məhv etmə), 106 (köləlik), 107 (əhalini deportasiya etmə və ya məcburi köçürmə), 109 (təqib), 110 (insanları zorakılıqla yoxa çıxarma), 112 (beynəlxalq hüquq normalarına zidd azadlıqdan məhrum etmə), 113 (işgəncə), 114 (muzdluluq), 115 (müharibə qanunlarını və adətlərini pozma), 116 (silahlı münaqişə zamanı beynəlxalq humanitar hüquq normalarını pozma), 118 (hərbi soyğunçuluq), 120 (qəsdən adam öldürmə), 192 (qanunsuz sahibkarlıq), 214 (terrorçuluq), 214-1 (terrorçuluğu maliyyələşdirmə), 218 (cinayətkar birlik (təşkilat) yaratma), 228 (qanunsuz olaraq silah, onun komplekt hissələrini, döyüş sursatı, partlayıcı maddələr və qurğular əldə etmə, başqasına vermə, satma, saxlama, daşıma və gözdirmə), 270-1 (aviasiya təhlükəsizliyinə təhdid yaranan əməllər), 277 (dövlət xadiminin və ya ictimai xadimin həyatına sui-qəsd etmə), 278 (hakimiyyəti zorla ələ keçirmə və onu zorla saxlama, dövlətin konstitusiyası quruluşunu zorla dəyişdirmə), 279-cu (qanunvericiliklə nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmələri və qrupları yaratma) və digər maddələri ilə ittiham olunurlar.